

Kvinnodräkt
från
Årstad socken, Årstad härad

*H*istorik om *Å*rstadsdräkten

JÅrstad bärs en mansdräkt vars original man funnit på Berte i Slöinge. Man vet med säkerhet att alla plaggen har burits av en och samma person. Vad det gäller kvinnodräkten sammanställdes den på 1920-talet då Erik Salvén arbetade på museet och hans hustru på hemslöjden. Dräkten blev en komposition av rosa och blått, mycket samstämd och vacker som vi ser det. Går man tillbaka och granskar med forskarblick, märks att man lånat från andra socknar, t. ex. väskan från Ås, schal från Ullared, särk från södra Halland. Förklädet har funnits i original på Hallands Länsmuseum, men ett liknande har hittats i Abild. Mössan finns, men i andra färger och med samma mönster. En dräkt beskriven som Årstads dräkt finns på Nordiska museet i Stockholm, men även i den är plaggen plockade från närliggande socknar. Se Högtidsdräkt från Årstads härad. Dräkterna borde rätteligen kallas, "bygde-dräkter" från Årstads härad.

Beskrivning av dräkten:

Den dräkt som vi från Årstad känner som vår, är den med mellanblå kjol, röd-rosa-vit rutigt livstykke, randigt bomullsförkläde i blått och rosa, blå bindmössa, blått halskläde, samt kjolväska i rött och grönt. Mansdräkten består av randig, dubbelknäppt väst, mörkblå knäbyxor, mörkblå strumpor och röd stickad mössa. Som ytterplagg används en mellanblå jacka. Sämskinsbyxor till den manliga dräkten är lika vanligt som mörkblå vadmal.

Sonya Eriksson

Kvinnodräkt från Årstad socken, Årstad härad

Dräkt Beskrivning	Förlaga Härad, socken, Inventarienummer	Dräktmaterial	Vävnota-, mönsterritare
Överdelar			
Särk i linne och blaggarn	FM Tillhört Beata Svensdotter, född 1865 Knutsgård, Årstad	Linne	
Kjolar			
Blå kjol	Original saknas	Ylle	
Livstycken			
Livstykke ylle, röd/vitrukt. Snörning fram, dold av klaff.	HM 9255 Årstad sn Årstad hd år 1820	Kamlott i vitt och rosa till röda färger. Foder blaggarn. Snöras med gaffelsnodd.	
Fökläden			
Rött, rosa, blå och vitrandigt, långrandat förkläde. Rosengång.		Bomull, rosengång	
Huvudbonader			
1. Svart siden med smala och breda ränder, kantat med svart sidenband. Foder, rutigt bomull. Mössan broderad med vitt silke. 2. Blå siden. Broderad med silke.	1. FM 2677 Srån Severin Nilssons samling.	1. Svart randigt siden, gulvitt silke. 2. Broderas i färger: ljusrosa, mörkrosa, rött, vitt och grått.	

Kvinnodräkt från Årstad socken, Årstad härad

Dräkt del Beskrivning	Förlaga Härad, socken, Inventarienummer	Dräktmaterial	Vävnota-, mönsterritare
Lin Nr: 1 Lin, vitt tyll med trätt mönster. Nr: 2 Lin i vitt tyll som är garnerat med en liten smal spets.		Tyll, grov bomullstråd. Tyll	
Tröja Tröja av blått linne	NM 1974	Linne	
Ytterplagg Tröja av blått linne			
Tillbehör Strumpor Strumpeband. Skor, lågskor med plös och tennspänne. Smycken: manschettknappar, halsbrosh, Sidsenschal, klut			

Årstad's kvinnodräkt

Kjoltyg

Livstycke

Årstadskvinnodräkt

Förklädstyg

Tyg
till mössan

Band till mössan

Särk
från
Blixtorp, Knutsgård
Årstad hd

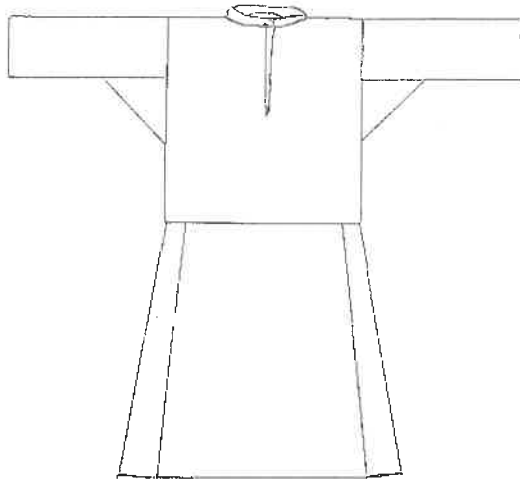

H34

H35

Överdel

Särk

(Årstad sn, Årstad hd)

Klippning av särk sker alltid
i tvättat och krympt tyg!

Särk i bomull och blaggarn

Följande mått på personen, särken skall sys till behövs: övervidd, handled till handled, överärmstjocklek, hals, livlängd, midja/golv.

Bålens tillklippning (bål=framstycke i ett stycke)

Bredd: halvt överviddsmått + 10 cm rörelsevidd för vuxen= (jämför och se hur mycket rörelsevidd som blir lagom till barnstorlek)

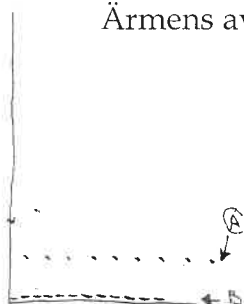
Längd (till avskuren särk som originalet): livlängden 2 gånger + 10 till 30 cm beroende på storlek och tygåtgång.

Ärmar

Ärmlängd: måttet från handled till handled minus bålbreddens mått divideras med 2=

Ärmbredd: överärmsmått + 10 cm rörelsevidd för vuxen= (ärmspjället ger ökad rymlighet åt ärmen upp till)

Ärmens avslutning vid handleden.

A 1 cm bred fäll
B 0.2 cm från kanten
sys en efterstygnrad

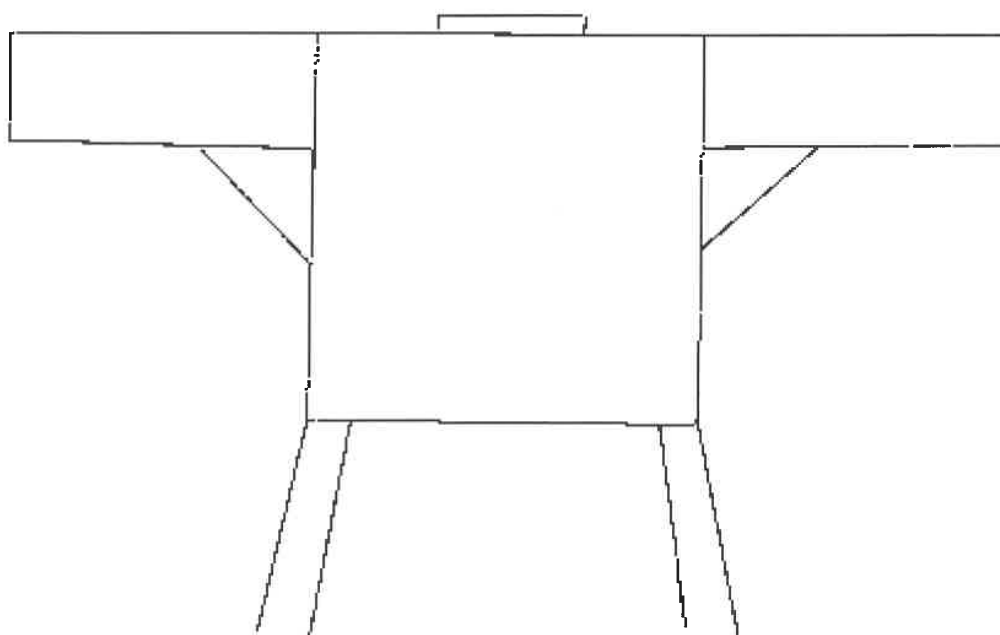
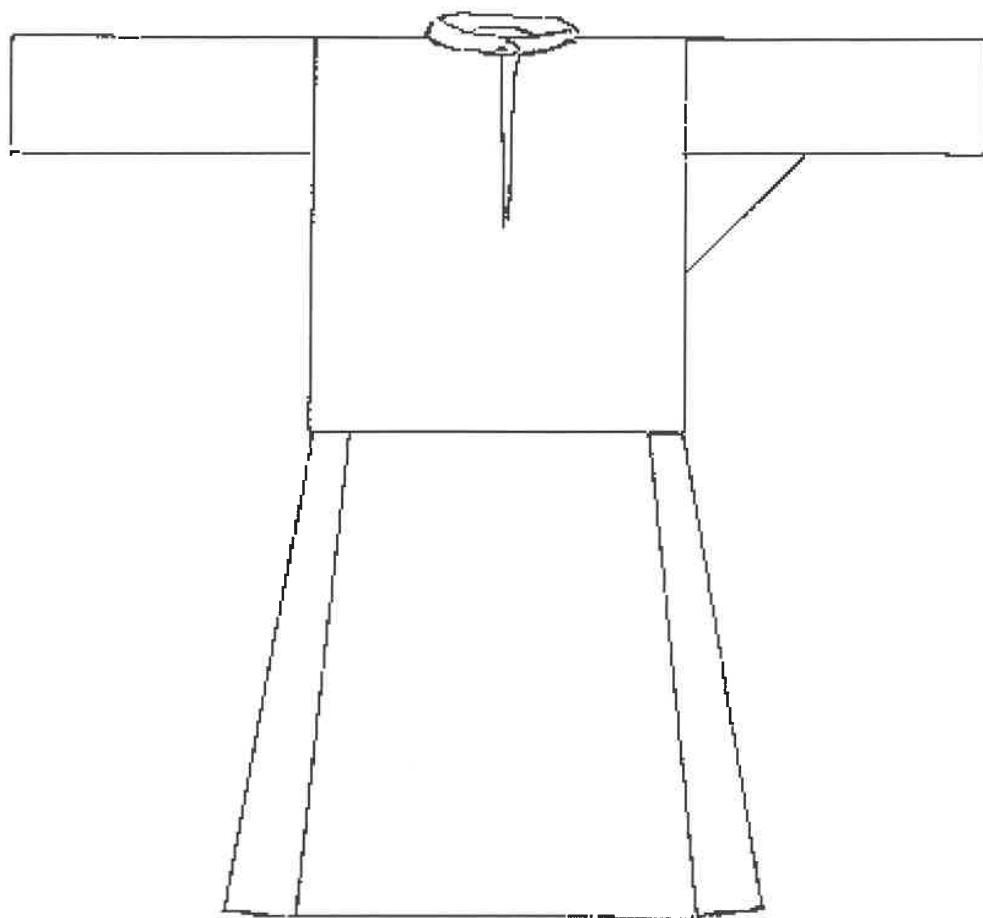

H33

H32

Särk
Årstad sn, Årstad hd

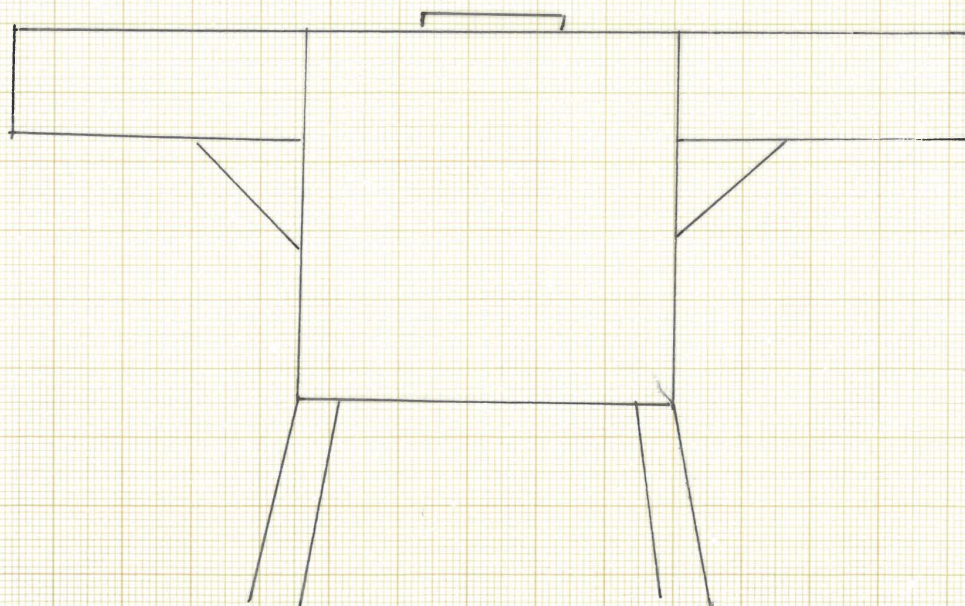
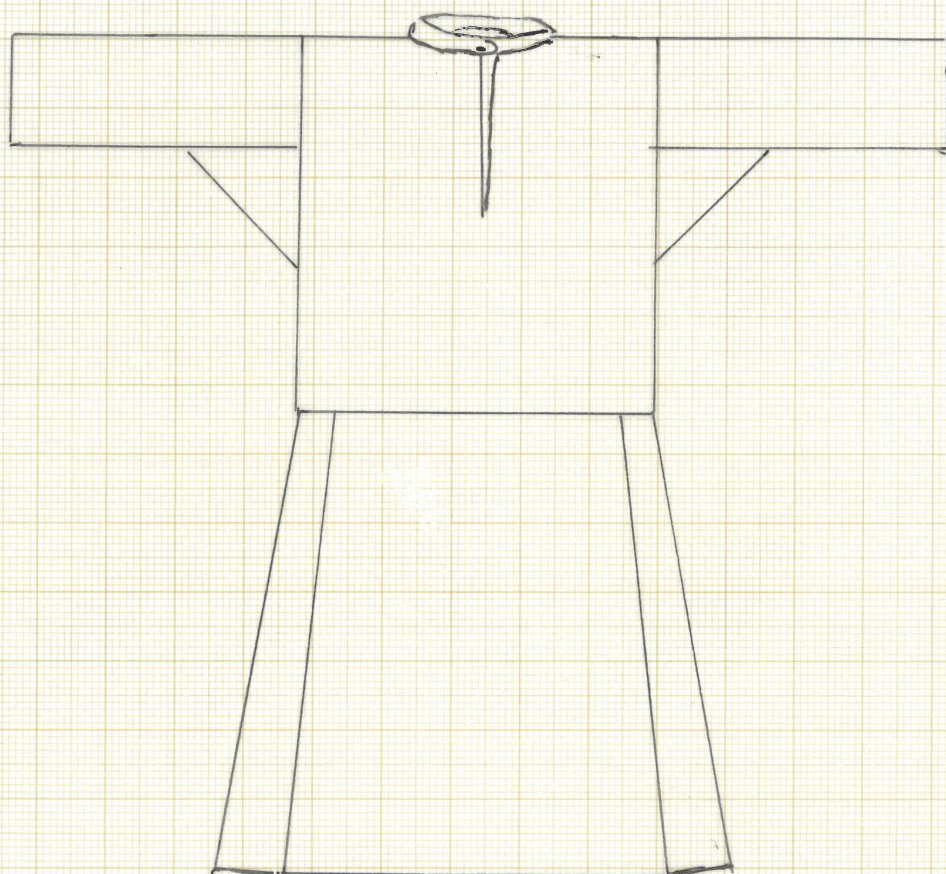
Skala 1:10

Särk, linne

HALLAND

ÅRSTAD hd

BLIXTORP *str by*

Särk

Tillhört Signe Gunnesson, Knutsgård Årstad
(Årstad sn, Årstad hd)

Nederdel

Längd: livlängd + midja till golvmått minus 15 cm

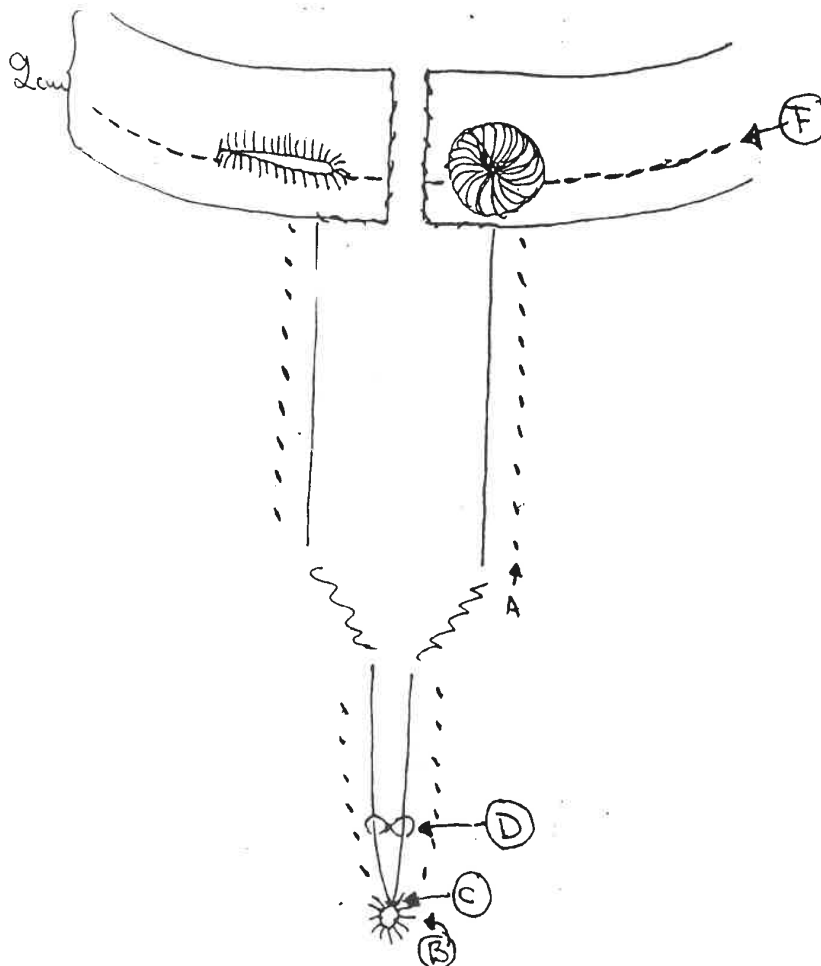
- Sprund:**
- A Vik in och fälla sprundkanterna, 0,4 cm breda fällar.
 - B Längst ner i sprundspetsen kastar man den minimala sprundkanten.
 - C Precis ovan kastningen fäster man ihop sprundkanterna med ett par stygn, så sprundet får ett litet hål längst ner.
 - D "Åtta" av lintråd med knut på mitten så inte sprundet tvinnar isär för mycket.

Halslinning: Lägg linningen räta mot räta med särken och sy fast den, klipp ner sömsmånerna till 0.4 cm. Vik in linningens övriga sömsmånar

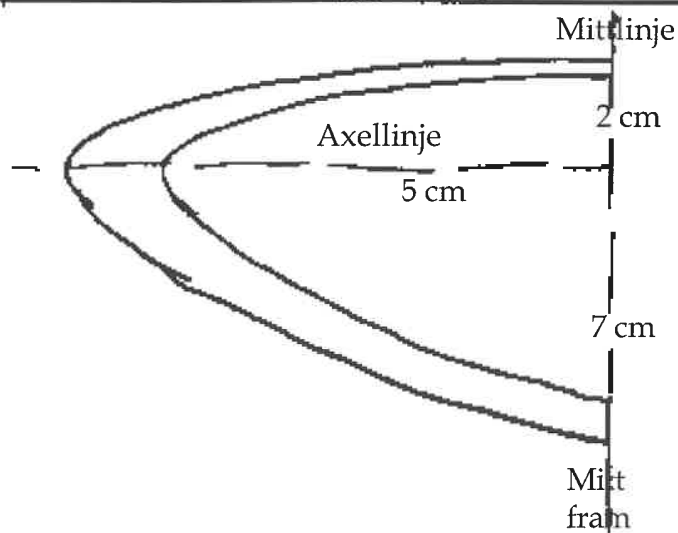
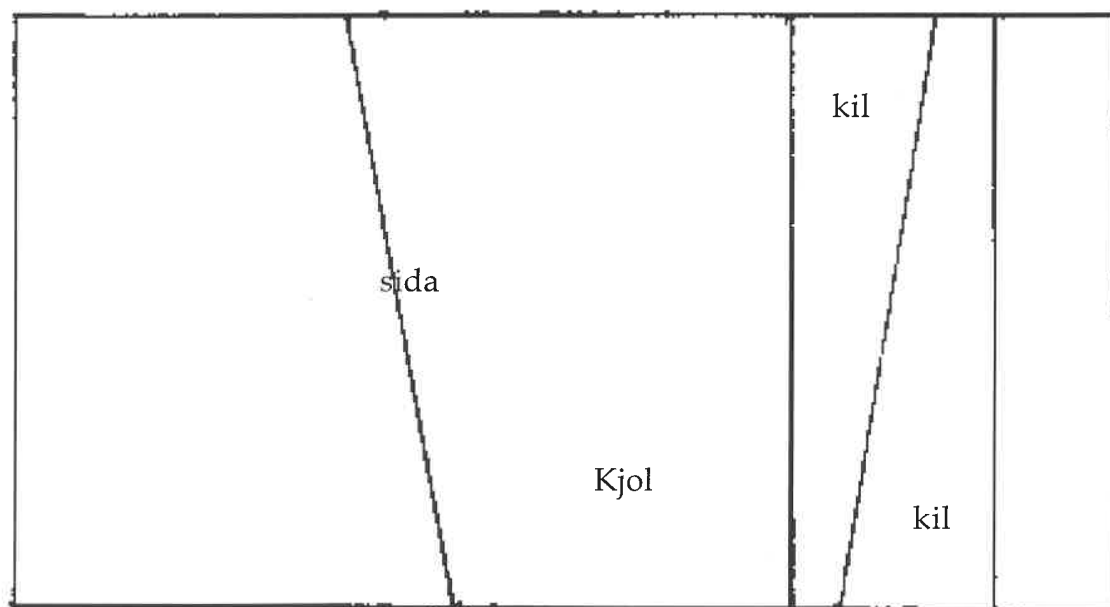
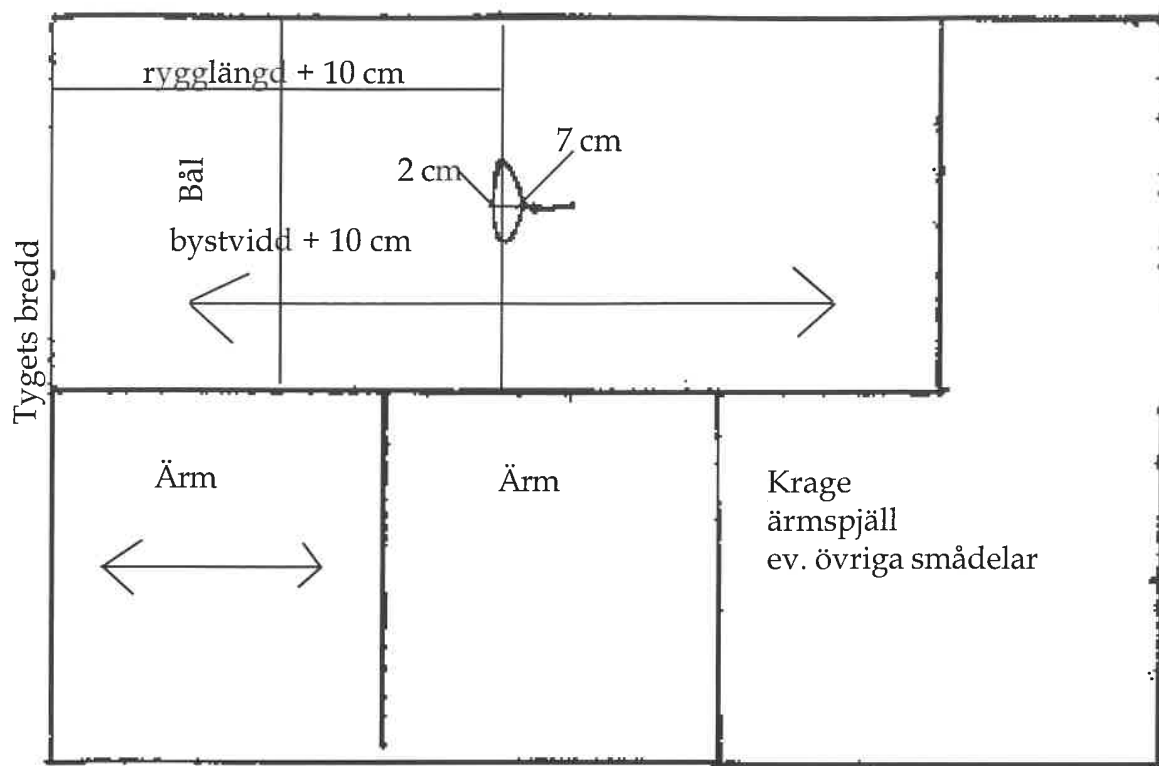
- E Sy fast den på avigan, kasta ihop kortsidorna.
- F Sy en efterstygnsråd genom linningen där sömsmånerna inuti linningen slutar. Sy i knapp, gärna trådknapp. Sy knapphål.

Halslinning: Klipp bort så lite som möjligt för halsringning. Klipp upp sprund mitt fram (26 cm långt på originalsärken) men klipp inte sprundet längre än nödvändigt. (skala 1:1)

Ärmspjäll, för vuxen färdigt mått 14x14 cm, klipps 16x16 cm, till barn-storlekar anpassas ärmspjällets storlek.

Tillklippning av skjorta och överdel till särk

½ halsringning i naturlig storlek, anpassa efter den som skall ha plagget!

Särk

Tillhört Signe Gunnesson,
Knutsgård Årstad
(Årstad sn, Årstad hd)

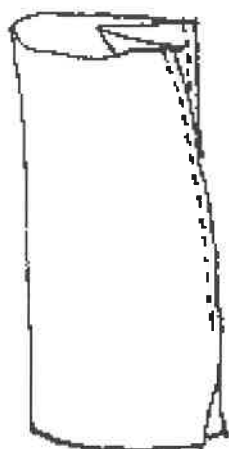
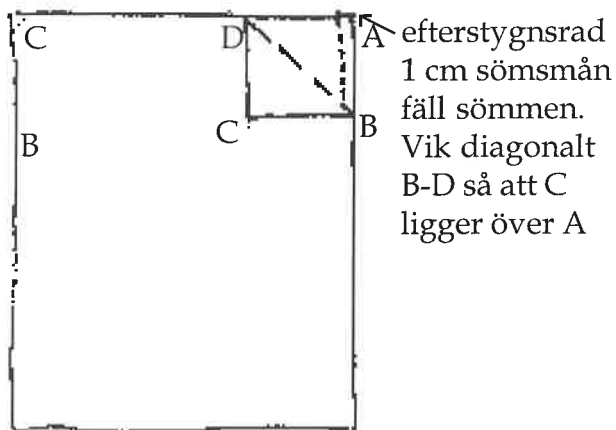
Sömnad av särk eller skjorta

Plaggen sys ihop med fällsömmar

1. Börja med ärmarna.

2. Sy i ärmspjäll enl. nedan.

Lägg ärm o spjäll rätta mot rätta

3. Lägg över ärmens andra långsida så C kommer mot C och A kommer mot A. Sy ihop sömmen och fäll. För ärmar med linning - kolla längden och lämna 6-8 cm av sömmen öppen för sprund vid handleden.

4. Färdig ärm sys fast vid bålen. Sömmen fälls mot bålen. Har skjortan veck vid axeln fälls ej sömmen just vid vecken. Där klipps sömsmån ner till ca 7 mm och kastas fast utan fällning vid bålen.

Särk och mansskjorta

Blixtorp

Årstad sn Årstad hd

5. Sy sidsömmarna och fäll dem OBS! Skjortor (ej särkar) brukar ha sprund i sidorna. Fålla sprunden. 5 mm fällar vanligen. Sy i sprundlapp eller gör en träns i sprundspetsen.

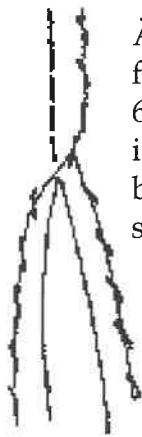
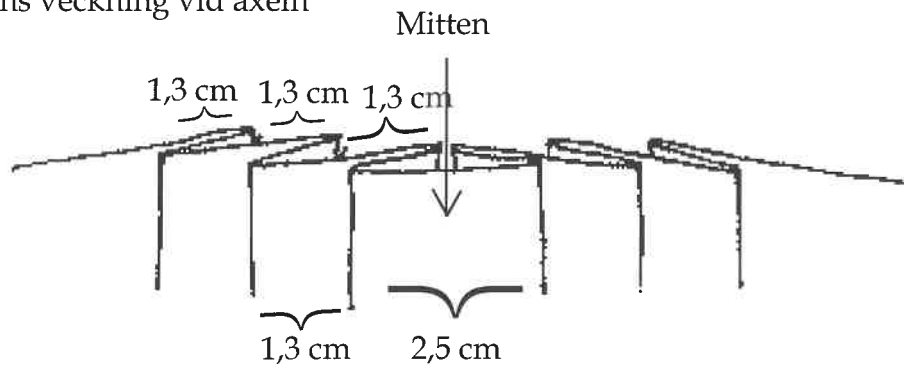
6. Fäll nertill 5 - 8 mm bred.

7. Sy ihop nederdelen till särken. Rak sida sys mot snedklippt. Raka sidan fälls över den sneda. Fålla nederdelen upptill och nertill 6 - 8 mm breda fällar.

8. Sy ihop över- och nederdel genom att lägga rätta mot rätta och kasta ihop kant mot kant. Är den ena delen större hålls den in under kastningen.

Ärmar och handledslinningar

Ärmens veckning vid axeln

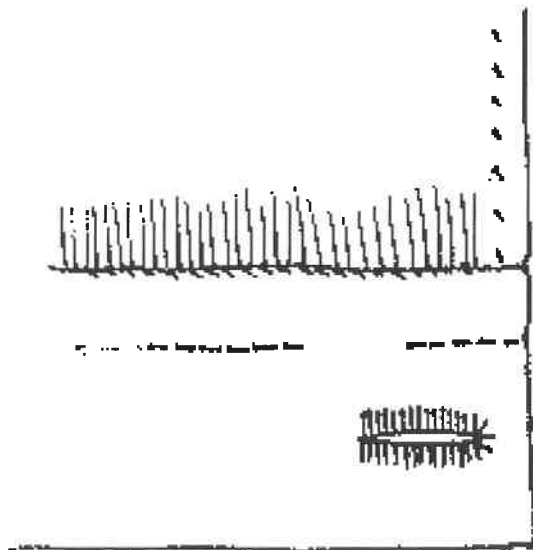
Ärmsprundet sett från avigan.
6 - 8 cm långt sprund i ärmsömmen 0,5 cm breda fällor utmed sprundkanterna.

Särk och mansskjorta Blixtorp

Årstad sn, Årstad hd.

Ärmen rynkas nertill med 3 parallella rynktrådar. Den första 0,5 cm från nederkanten. 0,5 cm mellan var rynktråd. **Fäst väl i början - rynktrådarna skall sitta kvar i den färdiga skjortan!** Går det räkna trådar i tyget, skall rynktrådarna sys över 4 tr under 4 tr. annars skall stygnen i rynktrådarna vara max 2 mm långa!!! Markera ev. med hjälp av stramaljpunkter att träckla rynktrådarna i.

Handledslinning

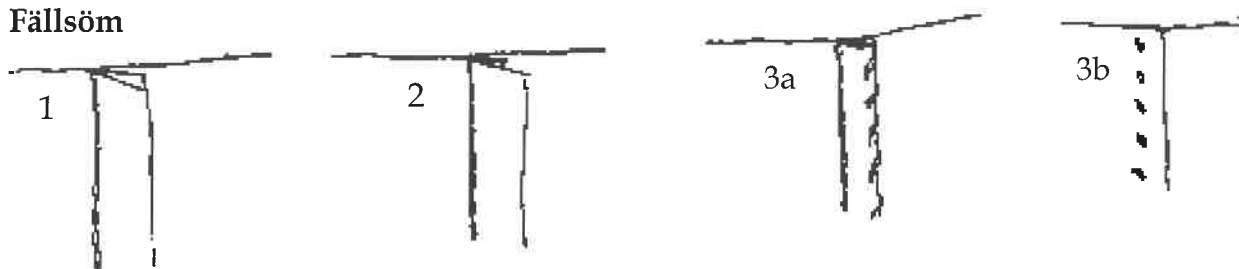

1. Vik in sömsmånen utmed linningens ena långsida. Lägg linningen utmed ärmens mittersta rynktråd, rätan upp på ärm och linning.
 2. Sy fast linningen med ett stygn genom en rynka, ett litet stygn om linningskanten, ett genom en rynka osv.
 3. Vik in sömsmånerna utmed linningens kortsidor. Vik linningen så den blir 3,5 - 3,7 cm bred på rätsidan.
 4. Vik in sömsmånen på avigan så linningen blir 4 cm bred där och sy fast likadant som på rätan.
 5. Kasta ihop linningens kortsidor.
 6. Sy en efterstygnrad från rätan, 1 cm nedanför rynkorna, just där sömsmånerna innuti linningen slutar, genom alla tyglagren.
- Linningarna knäpps med knapp och knapphål.

Sömnadsförklaring

Särk och mansskjorta, Blixtorp Årstad sn, Årstad hd

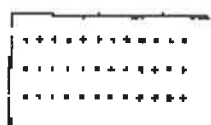
Fällsöm

1. Sy ihop delarna med efterstygn, så långt in från kanten som man beräknat till sömsmån. (Delarna skall ligga räta mot räta)
2. Klipp ner ena sömsmånen (den bakre om man har efterstygnens räta mot sig) till 3 - 4 mm. Den andra skall vara knappt dubbelt så bred (7 - 8 mm).
3. Vik den breda sömsmånen om den smala och sy ned med ordentliga fällstygn som skall synas på rätan (bild 3b)

Stripade rynkor

På grovt linne blir rynkorna vackrast om man syr rynktrådar över räknade trådar i linnet.

Vanligen brukar stygn över 4 trådar under 4 trådar osv. bli lagom (prova dig fram, blir stygnen för långa kommer rynkorna att lägga sig åt ena eller andra hållet och bilda veck i stället). Se till att stygnen kommer mitt över varandra.

På fint linne (där man har svårt att räkna trådarna, minst 17 tr/cm) markera med hjälp av stramalj och blyertspenna rader av prickar att sy rynktrådarna (på avigan). Högst 2 mm mellan prickarna och högst 5 mm mellan varje rad.

OBS: Jätteviktigt att prickarna kommer mitt över varandra.

Sy rynktrådarna med stark tråd. Stick ner nålen i första pricken och upp i nästa osv. Se till att stygnen i raderna kommer mitt över varandra.

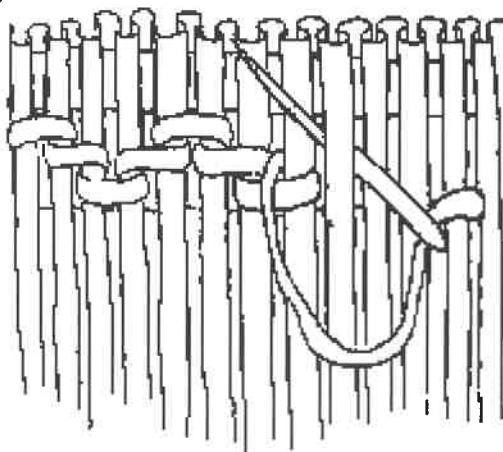
Följande gäller både fint och grovt linne.

Dra minst 2 rynktrådar, den första skall hamna innuti hand- eller midjelinning. Utmed den andra sys linningen fast. Om man drar 3 rynktrådar istället är det lättare att komma åt att sy utmed den andra. Linningen sys ofta fast på avigan utmed den tredje.

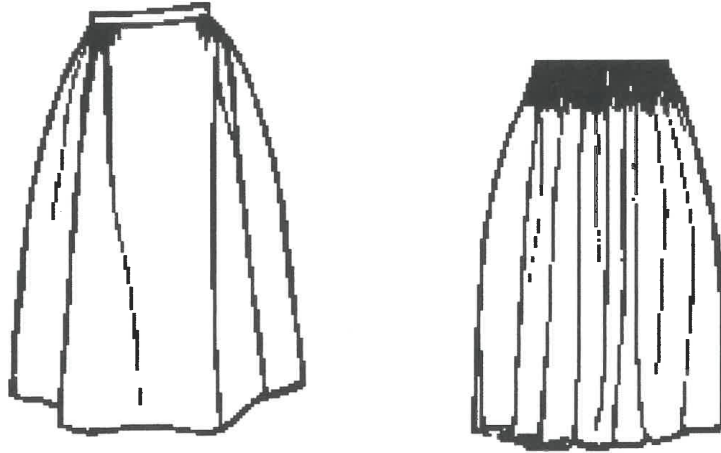
OBS: Innan linningarna sätts på, dras rynktrådarna ihop, först så hårt det går och låt arbetet ligga till nästa dag. Drag ut rynkpartiet till rätt längd och fäst rynktrådarna.

Fördela rynkorna jämnt.

Stripade rynkor med broderi över rynkorna.
OBS: Starkt förstorat.

Kjol

Kjol i blå ylle med skoning nedtill och rynkad upptill. Plattan mitt fram är slät med öppning i ena sidan.
(Årstad sn, Årstad hd)

Livstykke

Livstykke i kamlott i naturvitt och rosa till röda färger.
Foder i blaggarn.
Framtill hål för snörning med röd gaffelsnodd.
(Livstykke H. M. 9255 Årstad sn, Årstad hd)

Livstykke
HM 9255
Årstad sn Årstad hd

Livstycke HM 9255

Årstad sn. (år 1820)

Kamlott i naturvitt och rosa till röda färger.

Foder: blaggarn.

Snöres med, röd gaffelsnodd.

A: Höger framstycke

- 1: remsa av fodertyg för snörhålen, fastsydd på insidan.
- 2: fastsyning av remsan, stygnen syns på rätan.
- 3: knapphålsstygn

B: Höger bakstycke

- 4: sömsmånerna läggs åt höger och stickas ned
- 5: sömsmånerna läggs åt bakstycket och stickas ned
- 6: sömsmånerna läggs åt bakstycket och stickas ned
- 7: tränsar, sydda med vitt lingarn
- 8: veckbrytning

C: Vänster framstycke, insidan

- 9: fastsyning och avsyning av fodret
- 10: framstyckets foder vikes dubbelt från stickningen och till framkanten, i den lösa delen sys snörhålen.
- 11: denna delar fodret och skarvas till utmed hela framkanten

D: Skörten mitt bak, från utsidan.

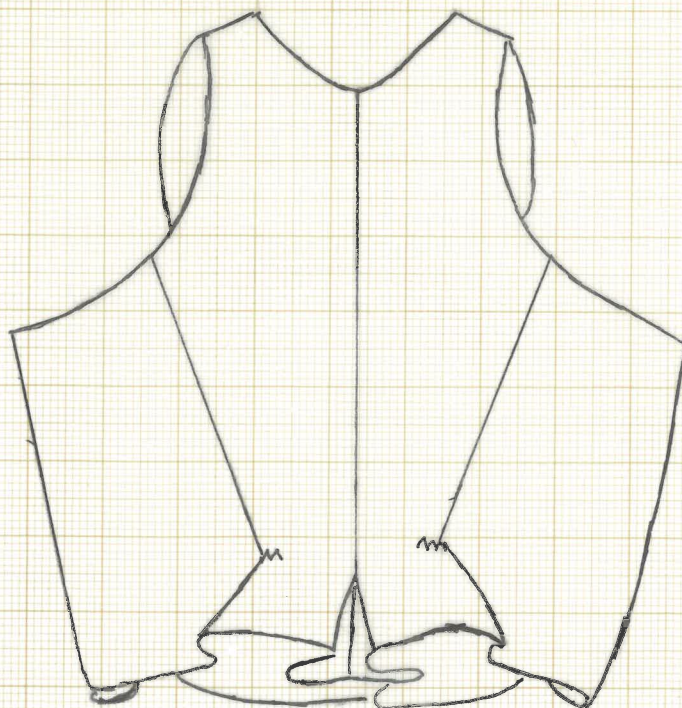
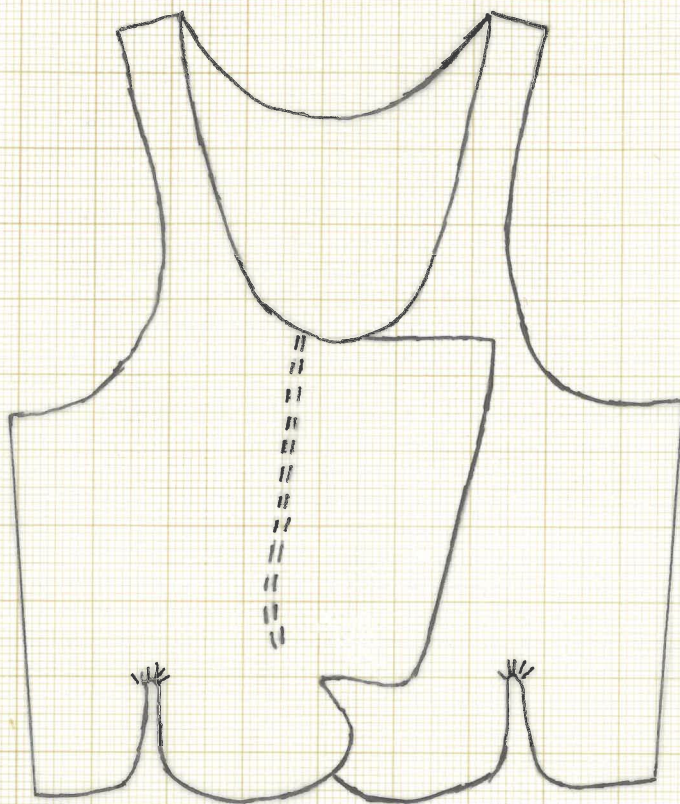

HALLANDE
ÅRSTAD HD
ÅRSTAD SN
H.M. 9255

SKALA 1:5

LIVSTYCKE (ÅR 1820)

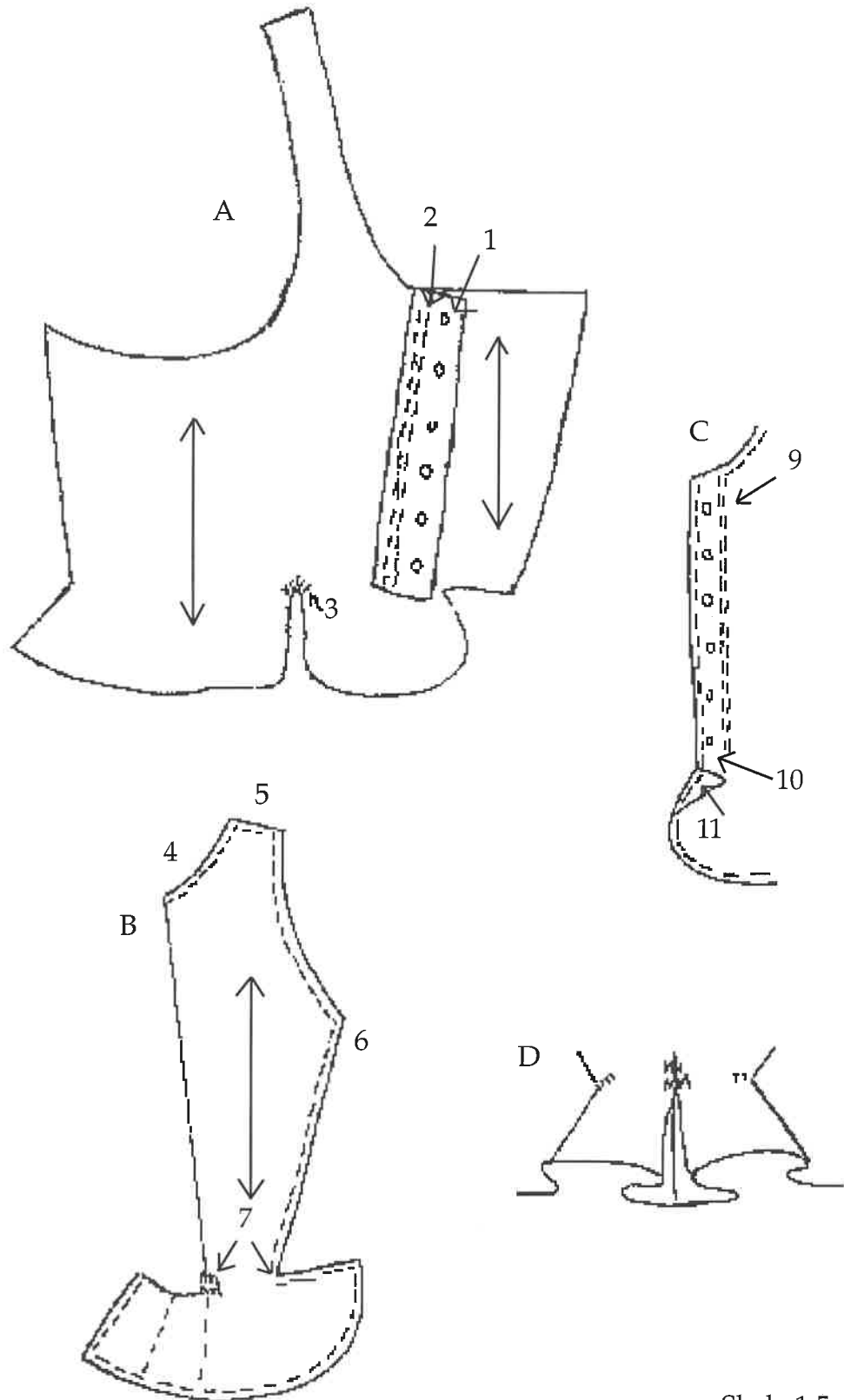

MÖNSTER 1 - TILL
LIVSTYCKE HM 9255
Kamlott i naturvitt och rosa
till röda färger
ÅRSTADS SOCKEN (år 1820)
ÅRSTADS HÄRAD

SE ÅRSTAD, BILAGA 1
UTSKRIFT ANPASSAD
PDF TILL A 4 FORMAT

Livstykke

HM 9255, svartvitt, smådelar
Årstad sn, Årstad hd

Skala 1:5

SKALA 1:5

LIVSTYCKE

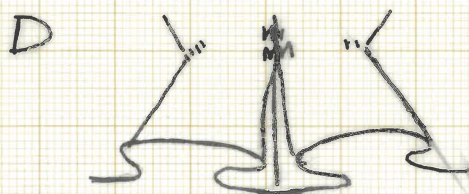
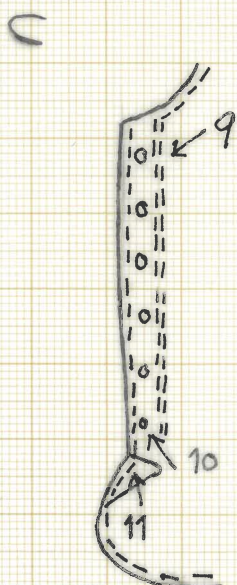
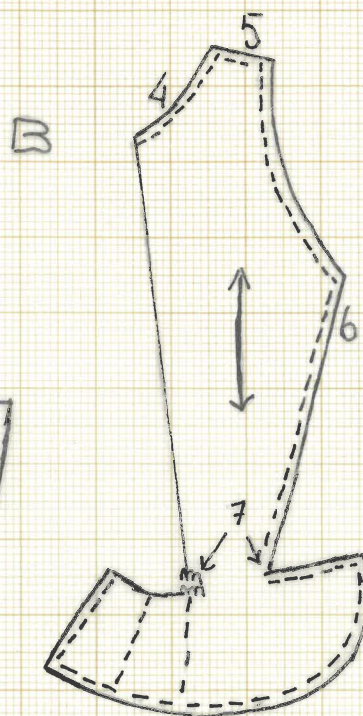
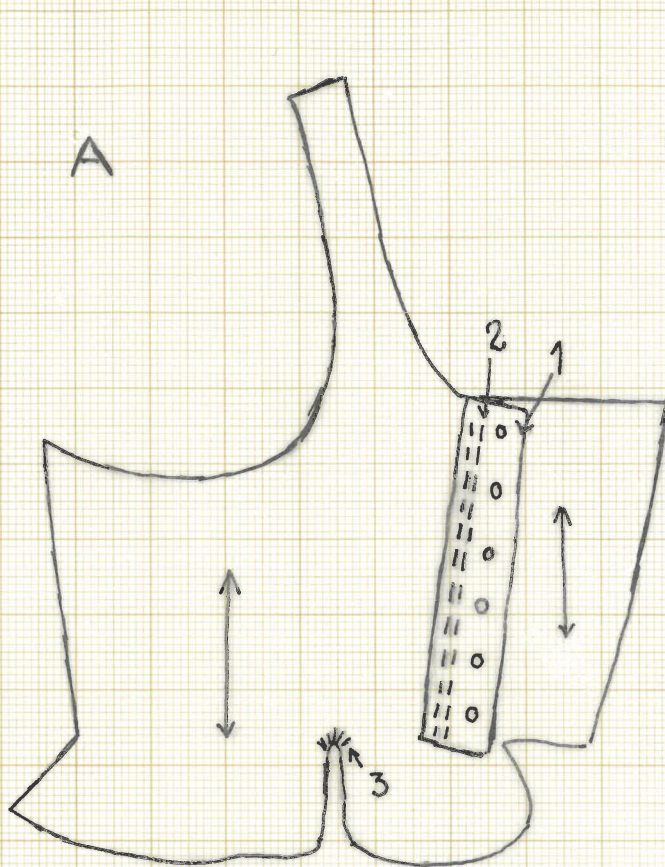
(ÅR 1820)

HALLAND

ÅRSTAD HD

ÅRSTAD SN

HM 9255

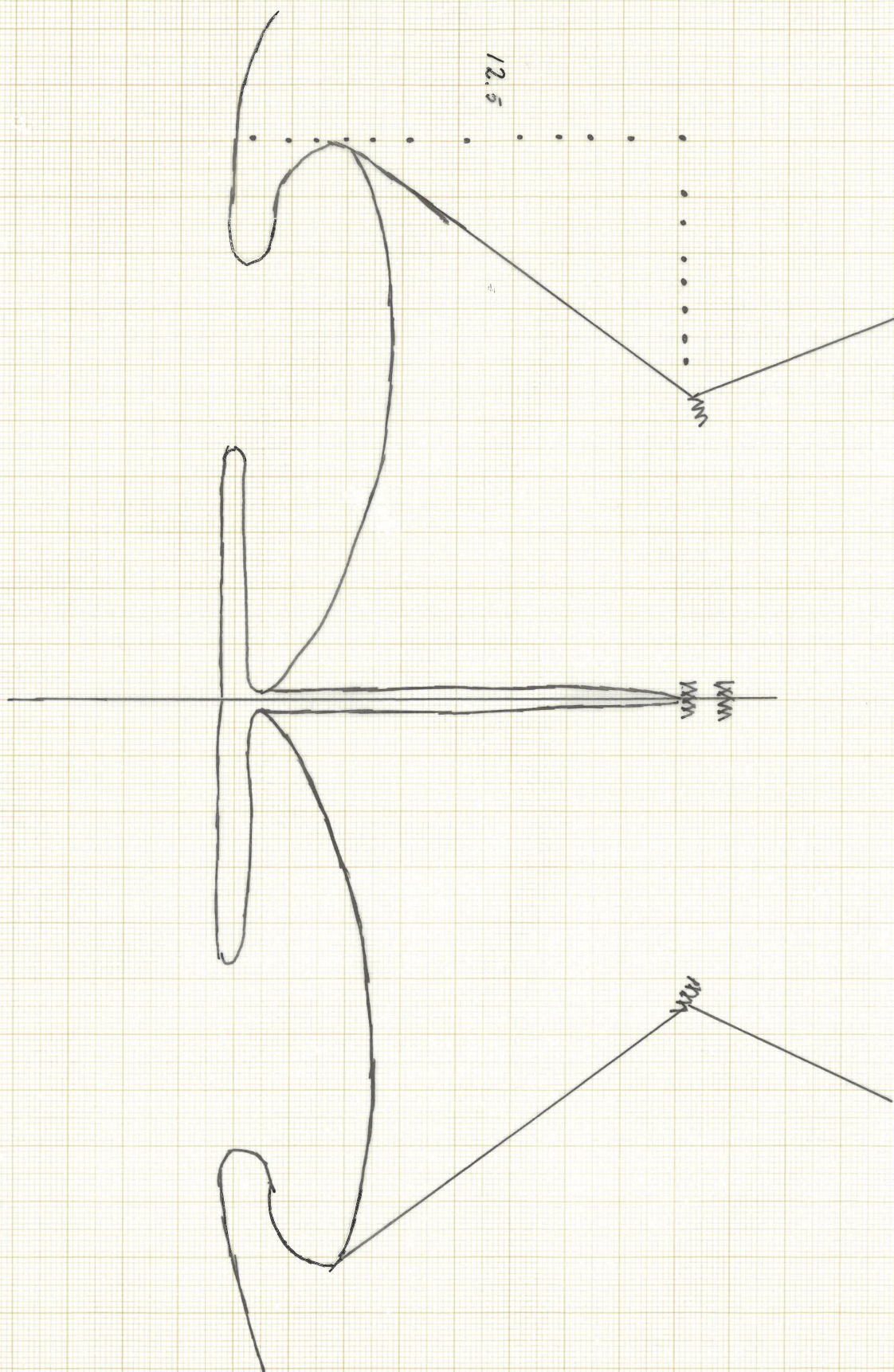
DETALJ AV LIVSTYCKE

HALLAND

ÅRSTAD HD

ÅRSTAD SN

H. M. 9255

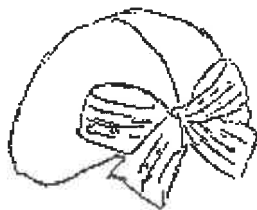

Förkläde

Förkläde i bomull, oblekt och kulört. De kulörta färgerna är rött, rosa, blått och vitrandigt, långrandat förkläde. Vävsättet är rosengång. Nedtill smal fäll, upptill rynkad mot linning av tyget.
(Årstad sn, Årstad hd)

Huvudbonader

Huvudbonad, Nr: 1 bindmössa, överklädd med svartrandigt siden med smala och breda ränder, kantat med svart sidenband. Foder, rutigt bomull. Mössan är broderad med gulvitt silke i tambursöm. Lin med vit tyll och trätt mönster.
(FM 2677 Severin Nilssons samlingar. Årstad sn, Årstad hd)

Nr: 2 Bindmössa i blått siden som broderas med silkegarn. Denna mössa finns i original men i en annan färgsättning. Uppsydd i början av 1920-talet i detta skick.

Vävslag FÖRKLÄDE, ABILDVarp BOMULLSGARN OBLEKT 30/2Inslag BOM. GARN 30/2 VITT OCH KULÖRT.

Inslagstäthet

Sked 90/10 1 TR. 1 SOLV, 2 TR. 1 RÖRStadsträdning 4 TR. 1 RÖR 2 GGR

Färdig bredd

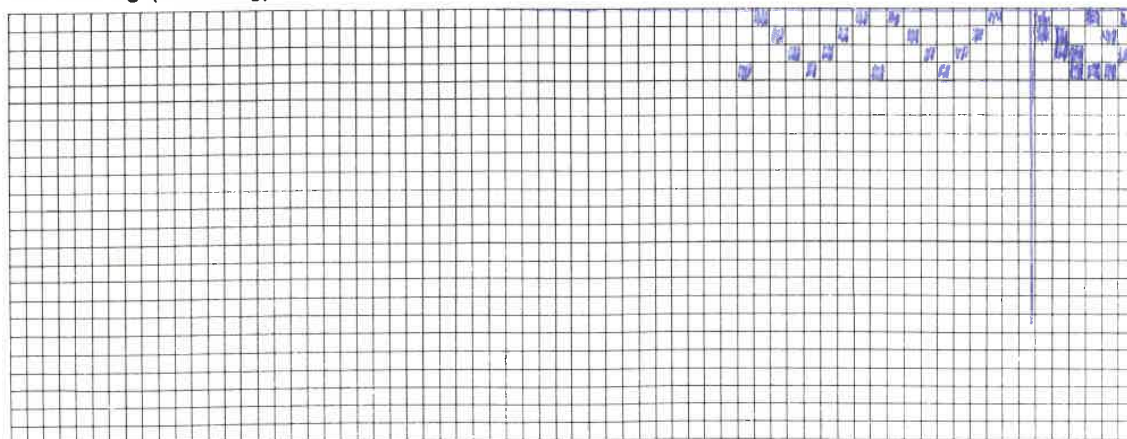
Skedbredd 100 CMTrådantal 1808 TR.

Vävlängd Varplängd

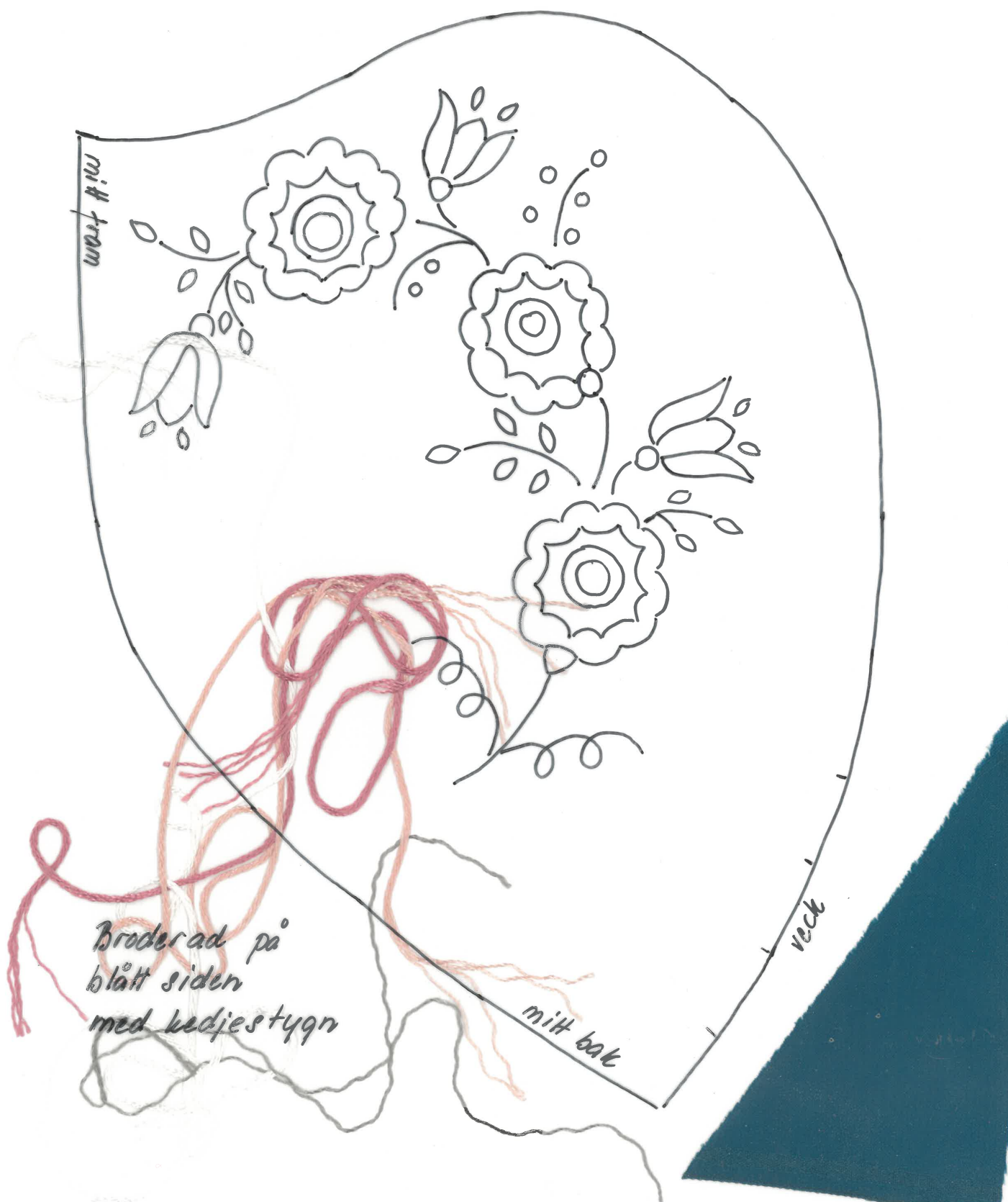
Varpordning — mönsterindelning — inslagsordning

Summa

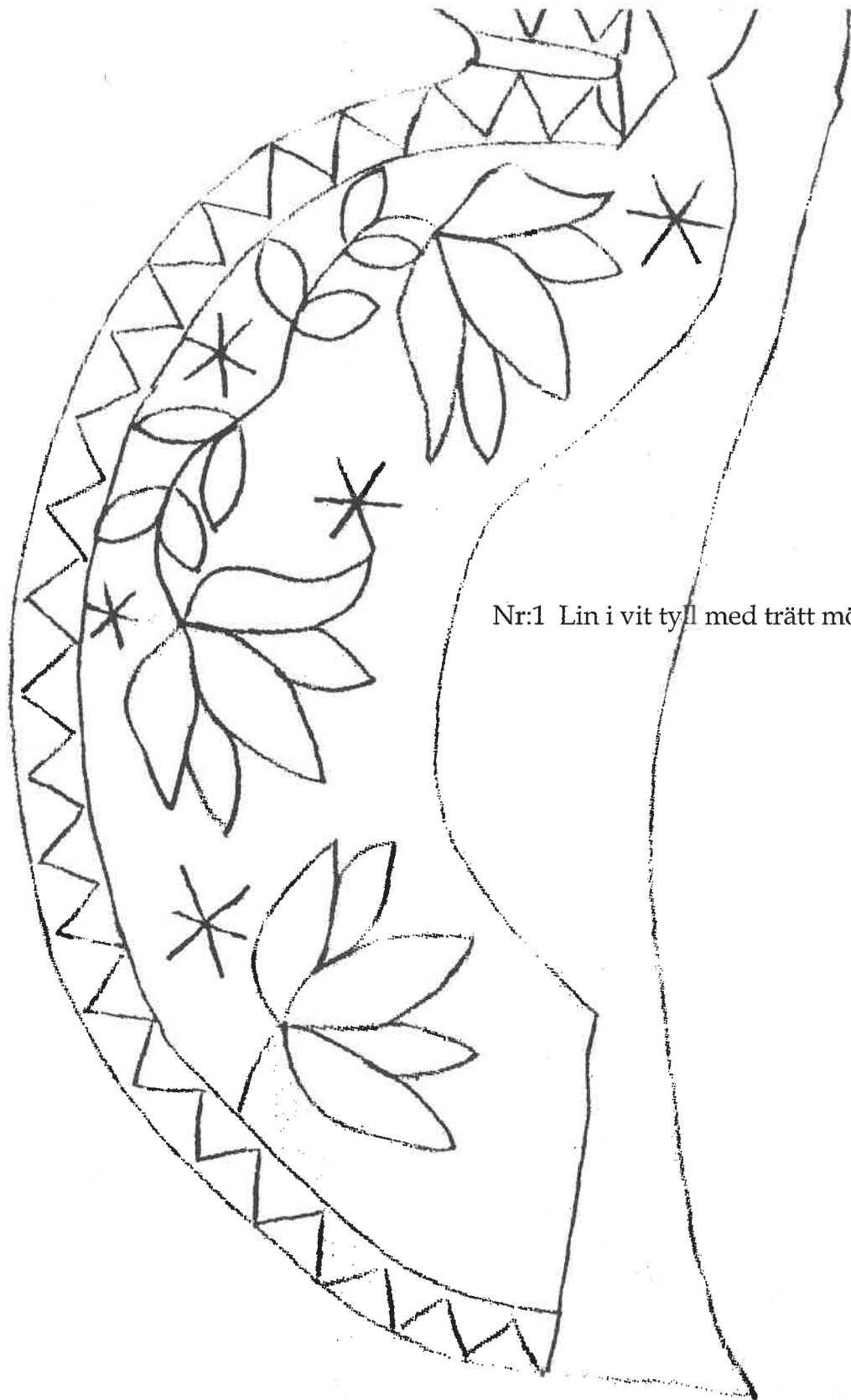
Solvordning (inredning)

Bindmössa Årstad sn, Årstads hd.

Lin

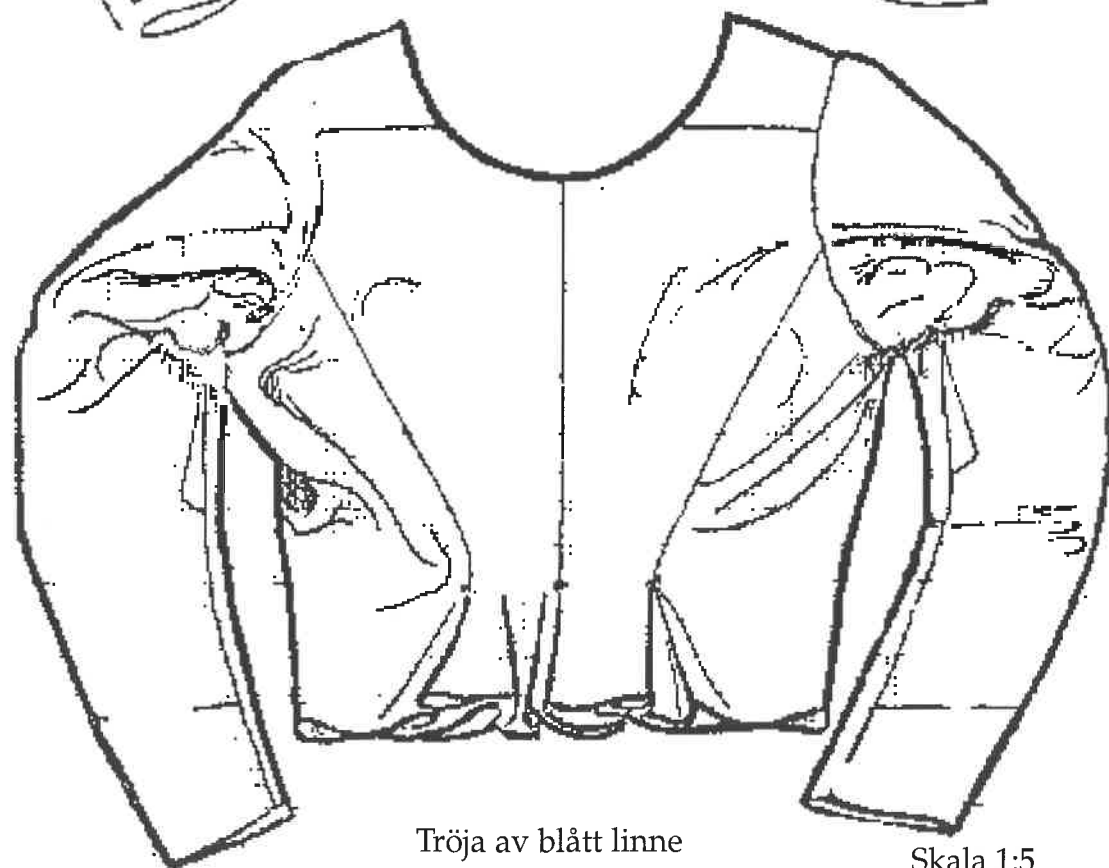
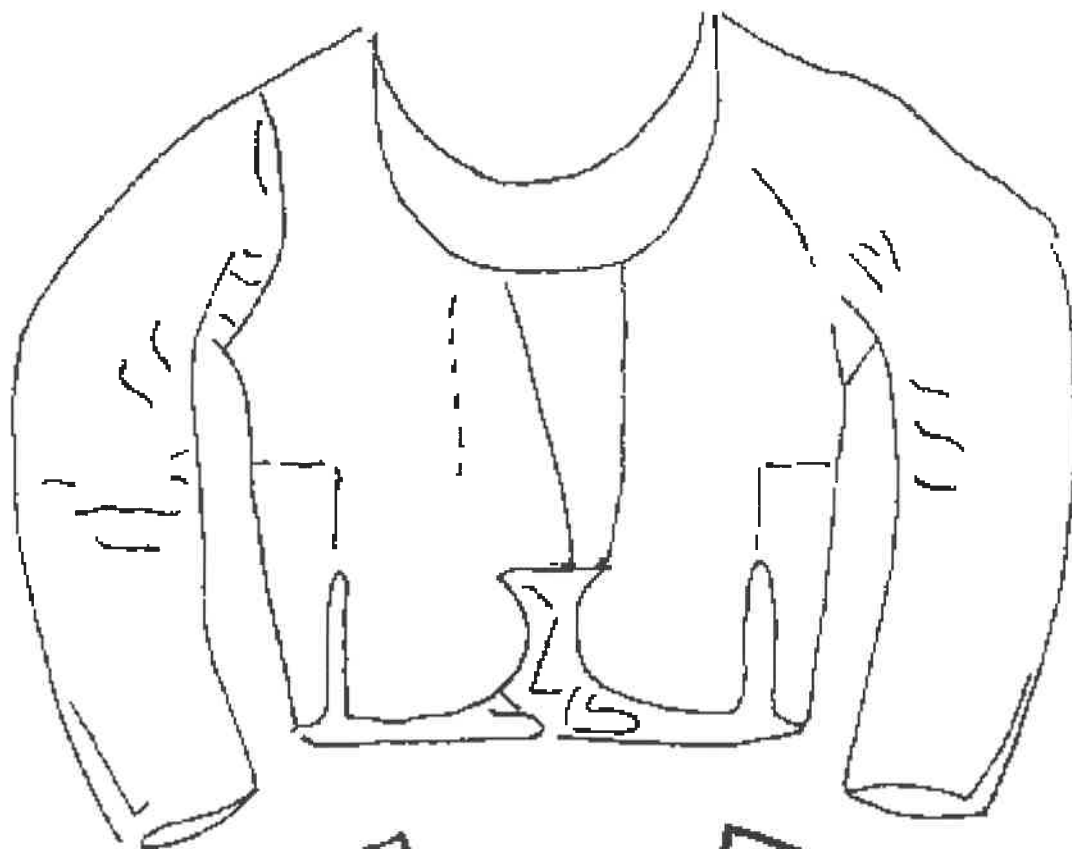

Nr:1 Lin i vit tyll med trätt mönster

Nr:1 Lin i vit tyll med trätt mönster

Nr: 2 Lin med en liten smal spets som ende garnering

Ytterplagg
Årstad socken, Årstad härad
NM 1974

Tröja av blått linne

Skala 1:5

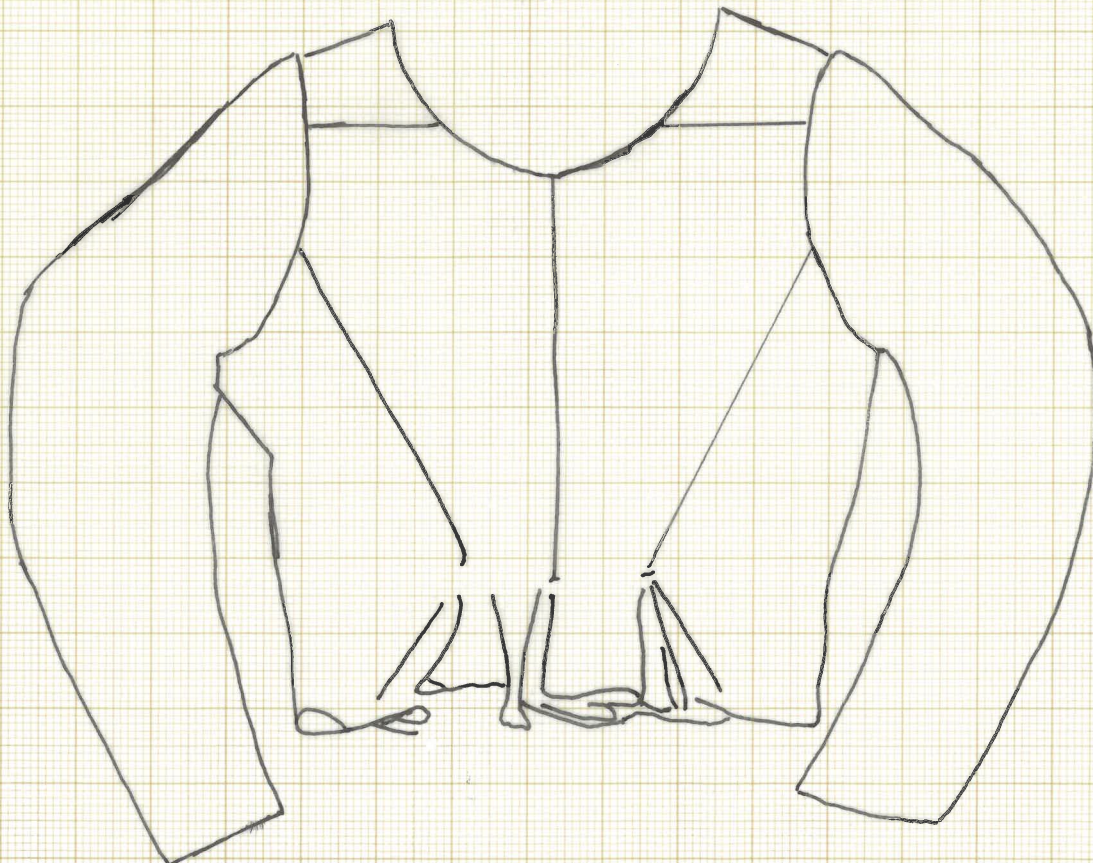
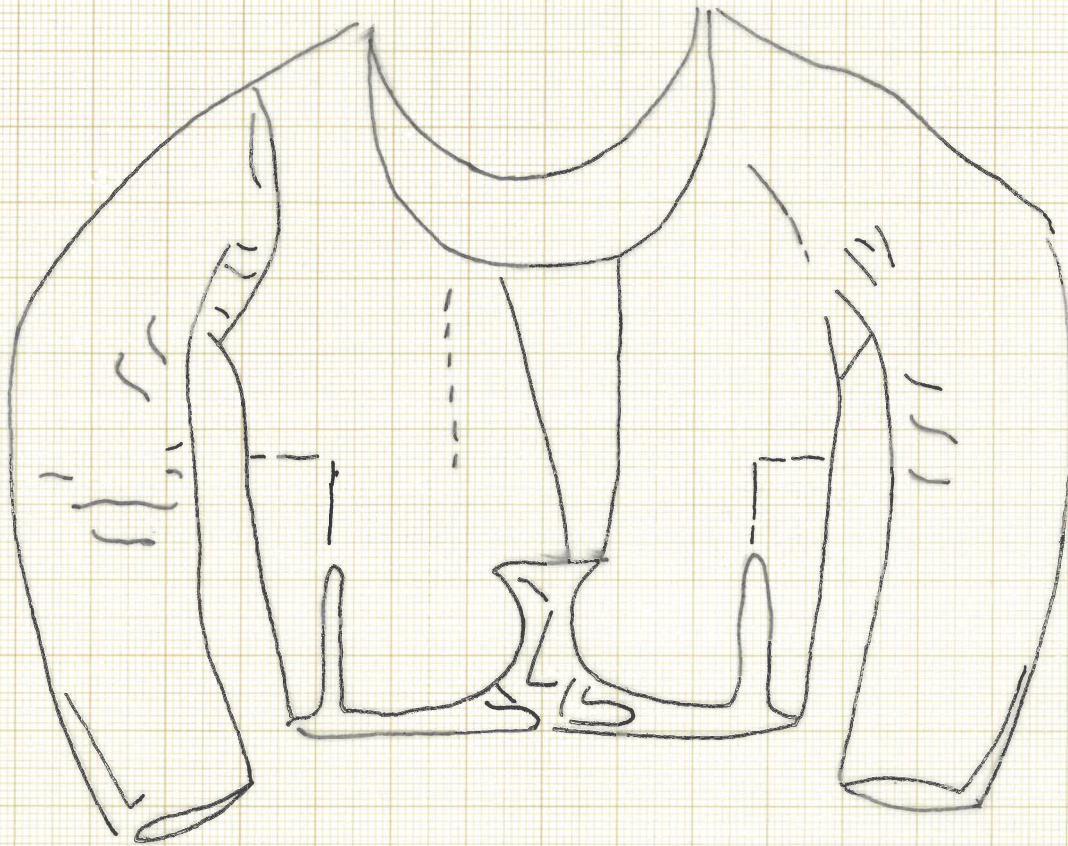
HALLAND

ÅRSTAD HA

SKALA 1:5

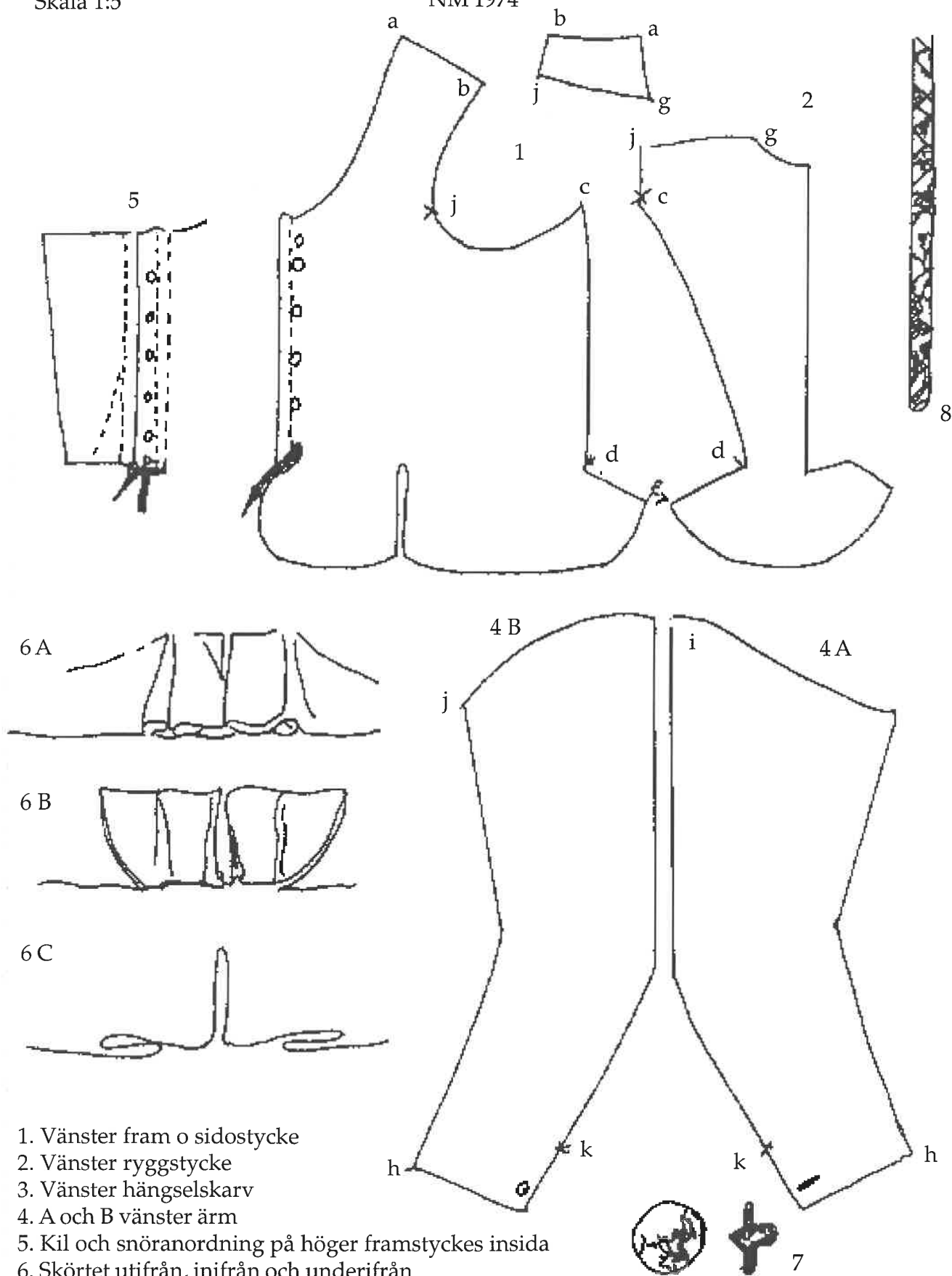
KVINNOTRÖJA

NM 1974

Ytterplagg, tröja
 Årstad socken, Årstad härad
 NM 1974

Skala 1:5

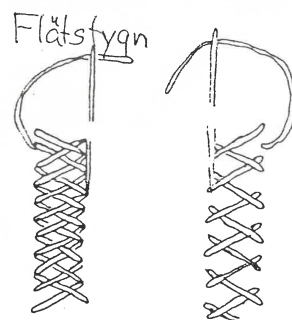

1. Vänster fram o sidostycke
2. Vänster ryggstycke
3. Vänster hängselskarv
4. A och B vänster ärm
5. Kil och snöranordning på höger framstyckes insida
6. Skörtet utifrån, inifrån och underifrån
7. Ärmknapp, nat. storl.
8. Del av flätat snöre

0 Årstad Schal

sys med 1 tråd av silket
utom i dom små blommorna
och i flätstygnen där det är 2 tr.

Sömsätt: Plattsöm
Flätstygn
Schatterösöm

Hallännska Hemsöjdsföreningen
Bindslöjden upa
Storg. 48
302 43 Halmstad
tel. 035/116430

1 = Nr 2393 Gammel rosa
2 = Nr 2215 Rosa
3 = Nr 2213 Ljus Rosa
4 = Nr 2115 Gul
5 = Nr 2007 Vit